
JOSEF PALIVEC (7. 10. 1886 Švabín [dnes součást Zbirohu] – 30. 1. 1975 Praha)

Medailonek žáci¹

Josef Palivec je jedním z představitelů moderní české poezie, který však nepatří do žádného literárního směru. Znal se osobně s mnoha spisovateli, literaturu také překládal a psal eseje, v nichž se zamýšlel především nad českou kulturní historií. V meziválečném období pracoval jako diplomat v zahraničí. Za nacistické okupace a v 50. letech 20. století byl vězněn kvůli své protistátní činnosti. Za své zásluhy o rozvoj demokracie byl roku 1992 Václavem Havlem, s nímž se osobně znal, posmrtně vyznamenán Řádem Tomáše Garrigua Masaryka.

Narodil se 7. října 1886 ve Švabíně u Zbirohu, kde byl jeho otec kočím u zámeckého dvora. Z gymnázia v Plzni byl vyloučen kvůli studentskému časopisu, který řídil. Roku 1905 se dostal do Prahy, kde byl díky Jaroslavu Vrchlickému přijat na Akademické gymnázium. Místo studia však pracoval v redakcích různých časopisů.

Za 1. světové války byl těžce raněn na frontě v Srbsku. Od roku 1916 byl zapojen do protirakouské podzemní sítě. Byl věrným ctitelem TGM a jeho myšlenek.

Po válce se zapsal na Právnickou fakultu a díky svým znalostem cizích jazyků a zájmu o dění ve světě byl roku 1919 vyslán ministerstvem zahraničí coby diplomat do Ženevy. Ve Švýcarsku působil do roku 1923 a pak pracoval až do roku 1930 v Paříži jako tajemník československého velvyslanectví. Zde měl za úkol pečovat o kulturní propagaci mladého státu. Roku 1928 byl Palivec vyznamenán Řádem rytíře čestné legie.

V Paříži Palivec překládal české autory do francouzštiny, např. J. Wolkera, V. Nezvala, J. Seiferta, F. Halase, J. Horu, K. Haška, K. Čapka, V. Vančuru. Jeho překlady byly velice úspěšné. V Paříži se také Palivec spřátelil s básníkem Paulem Valérym, jehož poezii potom po mnoho let překládal do češtiny. Valéryho básně mají složitou výstavbu a velmi důležitý je jejich rytmus a hudebnost. Palivcovi se mistrně dařilo obojí zachovat i v češtině. Do češtiny však překládal i jiné autory.

Po návratu do Prahy se oženil s Helenou Čapkovou, sestrou bratří Čapků, s níž se seznámil v Paříži a která ho vedla k psaní vlastních textů. Ve 30. letech pracoval Palivec na ministerstvu zahraničí a na ministerstvu školství. V období nacistické okupace se hned od začátku zapojil do

¹ Zdroj fotografie: www.slovníkeskeliteratury.cz, heslo Palivec Josef. [15. 12. 2014].

protifašistického odboje, kvůli čemuž byl od ledna 1945 uvězněn až do konce války. Právě ve 40. letech však napsal své nejlepší básně: *Pečetní prsten* (1941) a *Naslouchání* (1942). Na jeho lyrické poezii, která se zamýšlí nad smyslem lidské existence, je velmi znát vliv Paula Valéryho. Čeští básníci ji velice oceňovali, a to zejména díky Palivcově vynalézavé práci s češtinou.

Po osvobození Palivec opět pracoval na ministerstvu zahraničí, ale protože nebyl komunist, nemohl být jmenován velvyslancem v Paříži, o čemž snil. Po převratu v únoru 1948 byl dán do výslužby a poté, co napsal do zahraničí o poměrech v našich věznicích, byl zatčen. Roku 1951 byl odsouzen za velezradu na 20 let. Trest mu byl později snížen na polovinu. Propuštěn byl roku 1959 a v období uvolnění 60. let mohl navštívit svou nevlastní dceru z prvního manželství, která žila v Ženevě. Nechtěl však ve Švýcarsku zůstat v emigraci, bránila mu v tom láska k české kultuře, jazyku a dějinám.

Roku 1969 vydal soubor esejů *Poezie stále budoucí*. Palivcovy teoretické úvahy se tu střídají se vzpomínkami na odboj za okupace a na přátele básníky a vyjadřují jeho víru v národ a poezii. Tentýž rok bylo také zrušeno jeho odsouzení z roku 1951, ale o dva roky později byl tento osvobozující rozsudek opět zrušen a Palivec byl znovu uvězněn. S krátkou přestávkou v druhé polovině 60. let tak byl Josef Palivec v Československu čtyřicet let zakázaný autor.

Svým životem zrcadlí typický osud českého intelektuála 20. století, který bojoval nejprve proti rakouské monarchii, potom proti fašismu a nakonec proti komunismu.

JOSEF PALIVEC (7. 10. 1886 Švabín [dnes součást Zbirohu] – 30. 1. 1975 Praha)

© Spolek ČŠBH. Licence CC BY-NC-ND <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> Projekt byl podpořen Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy v rámci dotačního Programu na podporu vzdělávání v jazycích národnostních menšin a multikulturní výchovy v roce 2014.